

Heid Cat z 29/30a

De waarde van het Heilig Avondmaal

1 hoe we die niet moeten zien

2 hoe we die wel moeten zien

Gemeente,

Grote verschillen. Die vallen je wel op rond het Heilig Avondmaal. Als er ergens verschil in beleving van is, dan wel rond dit sacrament. In de éne kerk gaan brood en beker de kerk rond. Iedereen blijft op zijn of haar plaats zitten. En net zoals de collectezak gaat de schaal met brood rond en de beker met wijn. En iedereen, ook alle jongeren en kinderen nemen brood en wijn.

Maar in een andere kerk word het Heilig Avondmaal bediend en terwijl er 1000 mensen in de kerk zitten gaan er 8 of 9 aan de tafel, meest ouderen. Of in een kleinere gemeente bedient de gastpredikant het Heilig Avondmaal en niemand komt aan van de gemeente, ook de ambtsdragers niet. Dat is nogal een verschil met die eerste kerk.

Waar komen die verschillen vandaan? Die hebben voor een groot deel te maken met de stof van zondag 29 en 30 van de catechismus. De waarde van het Heilig Avondmaal en voor wie is het Heilig Avondmaal? Vanavond dus zondag 29 vooral over de waarde van het Heilig Avondmaal. Toen het over de Heilige Doop ging hebben we het voorbeeld gebruikt van de twee zeepieren bij de Nieuwe Waterweg bij Rotterdam. Die twee strekdammen de Noordzee in. En het schip moet tussen die twee dammen in de Nieuwe Waterweg binnenvaren. Toen noemde we het de pier van de overschatting van de Heilige Doop en de onderschatting van de Heilige Doop. Vanavond kunnen we beter spreken van twee manieren van overschatting van het sacrament. Waar we wel vandaan moeten blijven wil het goed komen.

1 hoe niet:

A: De eerste vorm van overschatting is die van oorsprong uit de Rooms katholieke kerk komt. Waar geleerd wordt dat brood en wijn echt veranderen in het lichaam en bloed van de Heere Jezus. (zoals in vraag 78 verwoord is) Je ziet het niet, je proeft het niet, maar het is wel zo. Antwoord 80b zegt dat zo: Christus is lichamelijk in brood en wijn aanwezig, en moet daarom ook aanbeden worden in brood en wijn, en als de mis plaatsvindt wordt Hij dagelijks geofferd. Het misoffer is nodig om het offer aan het kruis af te maken, te voltooien. Door daaraan deel te nemen zorg je voor die verzoening en krijg je er deel aan. Komt dat offer je toe. Er wordt dan wel gesproken van gratia infusa. Gratia is genade. Infusa daar hoor je het woord infuus in. Je ligt buiten kennis in het ziekenhuis, en me het infuus krijg je voedsel, al besef je het niet. Nou zo is het ook met de mis: als je daaraan

deelneemt ontvang je genade, ook al besef je het niet.

Overschatting van het Heilig Avondmaal. Je moet aangaan en door aan te gaan krijg je genade. Door het Heilig Avondmaal wordt Jezus kruisoffer voltooid. Dat offer alleen, zonder Heilig Avondmaal is toch niet af. Daarom noemt de catechismus het een vervloekte afgoderij, de mis, omdat het leert vertrouwen op iets buiten en naast het éne offer van Christus. En tegelijk houdt het in: als je maar aangaat dan krijg je genade. Overschatting van het Heilig Avondmaal.

Wat er dan gebeurt kunnen we misschien zo duidelijk maken: dan zijn het glas en het water door elkaar gehaald. Kijk, als je dorst hebt heb je water nodig. En om dat water te kunnen drinken heb je een glas nodig of wat anders om het water in je mond te krijgen. Glas en water. Die moet je wel onderscheiden. Want als ik dorst heb en ik tien glazen voor me staan, dan is dat geweldig maar dat helpt me niet. Die glazen kan ik niet drinken. Met die glazen kom ik nog van dorst om. Het gaat om water in die glazen. Kijk, de avondmaalsgang is een glas. Een middel om het water van verzoening in te drinken. Maar mijn avondmaalsgang is het drinken niet! Als ik dat ga denken dan misleid ik mezelf. Dat mijn avondmaalsgang mijn verzoening is. Gods toorn minder maakt en mij deel geeft aan Gods heil. Als ik maar aanga. Integendeel: mijn avondmaalsgang is geen verzoening, maar heeft zelf verzoening nodig. Ik ga nooit zó zuiver, heilig, vol ten avondmaal dat die geen verzoening nodig heeft. Als ik dat wel denk dan is mijn avondmaalsgang in plaats van Christus gekomen en is die dus een....vervloekte afgoderij. Als ik mijn voldaan gevoel bouw en grond op mijn aan het Heilig Avondmaal geweest te zijn. Ik ga maar aan: baat het niet, dan schaadt het niet, dan heb ik tenminste mijn plicht gedaan. Deze vorm van overschatting leidt tot veel avondmaalgangers die wat gemakkelijk en slordig leven, maar die wel zeker ten avondmaal gaan. Want dat is tenminste iets positiefs om te doen, denk je dan, tegenover de zonden die je (natuurlijk) ook doet.

Maar:het Heilig Avondmaal vervangt de verzoening/bekering niet. Zoals de Heilige Doop niet komt in plaats van de bekering, maar roept om bekering. Zo komt het Heilig Avondmaal niet in plaats van de dorst naar Christus, het schuldbesef, en het berouw. Nee, het Heilig Avondmaal roept juist om. En brengt ertoe: tot schuldbesef, tot berouw.

De grondvraag is niet: neem ik deel, maar heb ik deel. Niet neem ik deel aan het Heilig Avondmaal, maar heb ik deel aan Christus en Zijn verzoening. En als ik geen deel aan Christus heb, dan helpt mijn avondmaalsgang daar niet aan. Dan brengt mijn avondmaalsgang mij niet dichterbij God. Dan vaar je een keer te pletter op die éne pier en je komt voor eeuwig om. Dan zegt de HEERE niet: nooit aan Mijn tafel komen, maar wel zo niet aan Mijn tafel komen. U hebt niet allereerst een

avondmaalsgang nodig, maar verzoening. De erkenning dat heel mijn leven niet voor God bestaan kan, ook mijn godsdienstige leven. De dorst naar het water zelf: Christus en Zijn verzoening.

1B: Dat is de éne pier van overschatting. Nou is er ook een andere pier van overschatting. Die komt historisch gezien bij Zwingli vandaan. En die vinden we in antwoord 79a. Dan denk je: de waarde van het Heilig Avondmaal die zit hem hierin dat het je laat zien dat zoals brood en wijn dit tijdelijk leven onderhouden zo onderhoudt Christus gekruisigd lichaam en bloed onze zielen tot het eeuwige leven. Dat is de waarde van het Heilig Avondmaal, meer niet. Dat laten de gelovigen zien. Dat moeten de gelovigen demonstreren aan de tafel. Ze moeten daar laten zien dat hun geloof gevoed word door Jezus lichaam en bloed. Zwingli leidde dat oa af uit het Latijnse woord voor sacrament: krijgseed. De eed die soldaten aflegden van hun trouw aan hun commandant..

Let dan wel op: dan ligt het accent op de soldaat, op de gelovige. Hij legt de krijgseed af. En als die commandant dan aan de generaal zijn leger wil laten zien, dan neemt hij er een aantal mee. Welke: de besten natuurlijk. Waar hij mee voor de dag kan komen. En dat werkte door bij Zwingli: bij het Heilig Avondmaal leggen de gelovigen hun krijgseed weer af. dat ze trouw zullen zijn. En als Christus dan Zijn Vader iets van Zijn leger wil laten zien, welke soldaten neemt Hij dan mee? De beste natuurlijk. Waar Hij mee voor de dag kan komen. En zo kom je tot een heel andere overschatting van het Heilig Avondmaal. Daar wil Jezus Zijn beste soldaten laten zien aan de Vader en aan de Gemeente. Dus het Heilig Avondmaal is voor hen waarmee Hij voor de dag kan komen. De beste gelovigen. De gevorderden. Die zich het beste hebben voorbereid. Die een mooi uniform aanhebben van hun voorbereiding en heiliging. Die al een heel eind in de geestelijke strijd gevorderd zijn.

En aan de tafel horen alleen de sterken in het geloof, die een mooi voorkomen hebben, een leven zonder vlekken, een voorbereiding die er best mee door kon. En de éne keer denk ik dat ik wel aan kan gaan, maar de andere keer is mijn voorbereiding me zo tegengevallen, dat ik niet aanga. Mijn voorbereiding moet toch goed genoeg zijn. En voor je het weet steun je op Christus en op je voorbereiding. En dat is in de grond der zaak niet anders dan een vervloekte afgoderij.....

En rond die pier van overschatting loopt het schip vast. Wanneer ben ik ver genoeg op de geloofsweg? Wanneer heb ik me goed genoeg voorbereid? Hoe weet ik of ik gelovig genoeg ben, heilig genoeg ben?

En je schip verzandt en loopt vast. Deze vorm van overschatting leidt tot weinig avondmaalgangers, die weifelend en angstig toeleven naar het begin van de voorbereidingsweek en makkelijk schrikken als het weer voorbereidingsweek wordt.

Wil dat dan zeggen dat voorbereiding niet nodig is? Nee, zeker niet, volgende week hopen we daar nog op terug te komen, maar nu dit: voorbereiding is ervoor om juist bij Christus uit te komen. Om juist door al mijn gronden heen te zakken, ook de grond van een goede voorbereiding, en enkel en alleen Christus over te houden. Mijn beste voorbereidingsweek brengt me bij Christus en mijn slechtste voorbereidingsweek brengt me bij Christus.

2 hoe wel?

En nu de vaargeul tussen die twee pieren door. Dan denken we eerst terug aan waar het Heilig Avondmaal vandaan komt. En zoals de Heilige Doop teruggaat op de besnijdenis zo heeft ook het Heilig Avondmaal zijn voorloper in het Oude Testament: het Pascha. En we roepen dat even in onze gedachten. Dan werd er een lam geslacht. En dat lam dat deed denken aan dat lam dat in Egypte was geslacht. En waarvan het bloed aan de deurpost werd gestreken. En als de verderfengel dat bloed zag dan ging hij het huis voorbij en viel er geen dode. Het paaslam had gered van het verderf. En van dat paaslam was het vlees gebraden en gegeten. Want het volk moest op weg, diezelfde nacht nog, richting Kanaan. En door dat voedsel van het lam hadden ze daar kracht voor gekregen. En dat Pascha houdt Jezus met Zijn discipelen. En als Hij dan het brood breekt dan zegt Hij: 'dit is Mijn lichaam'. Hij stelt Zich in plaats van het paaslam. En als Hij de beker ronddeeft zegt Hij 'dit is Mijn bloed.' Ik ben het Paaslam. Ik geef Mijn bloed om te redden van het verderf. Ik voor u. Ik geef Mijn lichaam om voedsel te zijn voor onderweg. Ik voed u.

Dit is Mijn lichaam, dit is Mijn bloed. Wat houdt dat dan in? Je kunt het vergelijken met een bruid, een meisje dat op reis gaat naar het buitenland voor stage. Haar bruidegom, vriend blijft hier in Nederland, maar zij moet enkele maanden naar de andere kant van de wereld. Vlak voor zij weggaat geeft haar vriend haar een beeldje mee van goud, waar zijn gezicht in is gemaakt. Hier, dit mag je meenemen. Zoveel houd ik van je. Dan ziet dat meisje: dit is mijn vriend. En elke keer als zij naar dat beeldje kijkt denkt ze: Hij denkt aan mij, hij heeft mij lief. Daarom gaf hij me dit mee. Het is niet zozeer een bewijs dat zij hem liefheeft, maar dat hij haar liefheeft en niet vergeet. Als nu haar koffer wordt gestolen, en de dief heeft dat beeldje in handen, dan geldt dat haar natuurlijk niet. Zij kan ook wel dat beeldje hebben dan, maar daarmee is

niet de bruid geworden en het betekent ook niet dat die vriend aan haar in liefde denkt. Het geldt alleen de bruid, de vriendin. Dan zegt hij: dit is mijn gezicht, dwz.: dit is een afbeelding van mijn gezicht en daarmee bevestig ik mijn liefde voor jou dat ik altijd aan je denk.

Dit is Mijn lichaam, dit is Mijn bloed. Dwz.: dit is een afbeelding van Mijn lichaam en bloed in het lijden en daarmee bevestig Ik Mijn liefde voor u dat Ik altijd aan u zal denken. Dat geldt de bruid, alleen de bruid. Brood en wijn zijn bewijs dat de Bruidegom aan hen denkt. Zoals antwoord 79b zegt: maar veelmeer om ons door deze tekenen en panden te verzekeren dat wij zo waarachtig Zijn lichaam en bloed deelachtig worden door de werking van de Heilige Geest net zo zeker als wij dit brood en wijn tot Zijn gedachtenis ontvangen en dat al zijn lijden en gehoorzaamheid zo zeker het onze is als hadden wij zelf in eigen persoon genoeg gedaan. Dus de Heere Jezus verzekert dat ik deel heb aan Zijn lichaam en bloed. Aan de liefde van Zijn offer, aan de kracht van Zijn offer. Dat Hij Zijn liefde en kracht zal laten meerdalen in mij. Zijn liefde dat Hij Zijn Eigen lichaam en bloed gaf. Tot in de dood, de dood aan het kruis. Welk een liefde is dat! Dat Hij de kracht van dat offer laat neerdalen in mij, de verzoenende kracht. Waardoor al mijn zonden bedekt zijn en weggenomen. De heiligende kracht, waardoor Hij mijn leven heiligt in de strijd tegen de zonde. De voedende kracht, waardoor Hij mijn ziel sterkt om te volharden in geloof tot het einde. En dan zal ik Hem liefhebben, dienen en volgen.

En Jezus verzekert dat ik zo zeker deel in Zijn lijden en gehoorzaamheid dat het is alsof ik zelf had geleden en alle gehoorzaamheid had volbracht. Hij verzekert mij dus van de vrede met God. Van het zonder verschrikken kunnen verschijnen voor Zijn rechterstoel. Van het ingaan in Zijn heerlijkheid. Zo zeker als ik nu hier aan Zijn avondmaal ben zal ik straks aanzitten aan het avondmaal van de bruiloft van het Lam. Daar geeft Hij mij al een onderpand van. En dan kan en zal en mag ik toch niet denken dat Hij mij hier op aarde daar telkens weer het onderpand van geeft en straks zal zeggen:nee, je komt er niet in.

En wie geldt dat dan? Alle gelovigen. Heel de bruidskerk. Tegenover die éne pier van overschatting zeggen we nu: er moet wel geloof zijn. Anders kun je deelnemen aan Zijn tafel, maar daarmee is er nog geen deelhebben. Maar tegenover die andere pier van overschatting zeggen we nu: het geldt alle gelovigen. Het Heilig Avondmaal staat direct na het begin van het geestelijk leven. Juist de kleinsten, en de zwaksten. Die helemaal geen toonbeeld zijn van standvastigheid en getuigenis. Die helemaal niet sterk zijn in zekerheid en vastheid. Die helemaal geen goede voorbereidingsweek konden doorbrengen om door een ringetje te halen. Want bij welke bomen zet een tuinman een houten

paal? Bij dat kleine jonge boompje, dat zo makkelijk scheefwaait. En welk kind neemt vader wel eens op schoot om het over de bol te aaien? Dat kleine kind, dat nog nauwelijks lopen kan en niet groot genoeg is om zelf met het leven om te gaan. Juist het zwakke, het wankelende, dat heeft steun nodig. Juist het zwakke, wankelende leven des geloofs heeft een onderpand nodig. Juist degene die zich het zwakste, het ongeschikteste, het twijfelmoedigste weet, die heeft het nodig, die wordt genodigd. En dat geeft de HEERE. Aan al Zijn gelovigen. Dat niet anders heeft en kan dan vluchten tot Christus. Dan Hem aanklappen. Dat zegt mijn ellende is te groot om er niet mee naar Christus te vluchten. En de nood is te groot om ermee van Hem vandaan te blijven. Al word ik duizend keer bestreden met de gedachte dat het niet kan en niet mag: tot Wien zullen wij anders heengaan..... Zie verder antw 81 van DV volgende week.

Dat is de Koninklijke weg tussen de twee pieren door. Om aan te gaan aan Zijn tafel. En door Hem verzekert te worden bij brood en beker. En te horen: tot een volkomen verzoening van al onze zonden. Denk maar aan Jezus in Zijn lijdensweg aan de tafel. Wat het Hem gekost heeft om Zijn lichaam en bloed als brood en wijn te kunnen geven. Denk maar aan wat Hij deed. Denk maar aan wat Hij doet: nu aan mij denken. Door brood en wijn verzekert Hij: Ik vergeet u niet, Ik bid voor u, Ik voed u, Ik sterk u, Ik bewaar u. Denk maar aan wat Hij doen zal: een plaats geven aan het avondmaal van de bruiloft van het Lam. Dat verzekert Hij mij. Niets, niets kan en zal dat verhinderen. En voor je het weet soms zegt de dominee al weer: we lezen aan deze tafel en daarna zingen we.... Mooi als onze jongeren en kinderen dan zien dat er bij de één een traan over het gezicht loopt, bij de ander een diepe verwondering van het gezicht straalt, bij een volgende een intens overdenken is van deze dingen.

En dan weer verder..... En dan in die Koninklijke weg verder. Want wat is het Heilig Avondmaal? Een sacrament. Het verzegelt Gods belofte. Ik geef u gemeenschap met Mijn lichaam en bloed: verzoenende, heiligende, voedende kracht. Van die belofte geeft de HEERE in het Heilig Avondmaal een cheque. Net als bij de doop: dan geeft de HEERE Zijn belofte, Hij verzegelt die als een cheque: Ik zal u wassen. En wat is het juiste gebruik van de belofte van de doop? Dat je biddend, smekend naar de HEERE gaat: HEERE, was mij met Uw bloed en Geest U hebt het beloofd. Niet dat je denkt: ik ben gedoopt dus het is genoeg, het zit goed. Dat is bij het Heilig Avondmaal niet anders: het

juiste gebruik van het Heilig Avondmaal is dat ik in geloof aanga én met de belofte biddend en smekend tot de HEERE terugkeer. HEERE, geef mij verzoenende kracht. Geef mij heiligende kracht. Geef mij voedende kracht. HEERE, als ik vandaag zondig of gezondigd heb, geef mij Uw verzoenende kracht. Als ik vandaag verzocht word, als zonden in me opkomen, geef me Uw heiligende kracht. Als ik kruis moet dragen, als ik me zwak voel, te zwak voel, geef mij Uw voedende kracht. U hebt het toch beloofd.

Zo komen we tot in elk geval 3 zegeningen van het Heilig Avondmaal:

1 We kwamen van de tafel en misschien was het goed. Misschien voelden we ervoeren we Zijn liefde. Nam Hij ons op schoot en legde Zijn hand op ons en kuste ons als Zijn kind. Heerlijk! Misschien niet of minder. Dat kan met ons karakter te maken hebben of we gevoelige types zijn of niet, dat kan met onze voorbereiding te maken hebben, dat kan met Gods wijsheid te maken te hebben, en misschien wel met nog meer dingen.

2 We mogen nooit zeggen: nu ben ik aan geweest dus het is genoeg. Nu is het ook voorbij. Nee, dat zouden we bij de doop ook niet willen zeggen: je bent gedopt nu is het genoeg en goed. Integendeel, dan zeggen we: smeeek, pleit op Gods belofte die werd verzegeld. Dan zo ook bij het Heilig Avondmaal: niet ik ben aan geweest dus is het goed en genoeg. Maar: smeeek, pleit op Gods belofte die werd verzegeld: 12 weken van nabetrachting: HEERE, geef die verzoenende, heiligende, voedende kracht ook vandaag. En de meest gezegende avondmaalsgang is die die mij het langste en vurigste deed bidden om de vervulling van de belofte. Trouwens, het is nog een toetssteen ook: als ik echt geloof dan begeer ik dat toch: de kracht van de verzoening, de heiliging en de volharding. Echt geloof verlangt toch de kracht te ontvangen, of niet...?

3 Zo zeker als ik hier en nu aanzat aan de tafel, zo zeker zal Hij mij straks doen aanzitten aan het avondmaal van de bruiloft van het Lam. En de zegen is dat ik daarnaar steeds meer en weer ga verlangen en uitzien. Wat dat zijn zal; Hem zien van Aangezicht tot Aangezicht, niet in tekenen maar het Lam staande als geslacht. Vol van Zijn liefde en gunst. En zo gaat het geloof voort. Elk hunner zal in 't zalig oord van Sion haast voor God verschijnen.

Amen